

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

EL CAMÍ DELS BONS HOMES GR-107

**3a Etapa : GÓSOL - COLL DEL TORN - COLL DE LA BAUMA
COLL DE LA BENA - MURCUROLS - RIU BASTARENY - ~ BAGÀ**

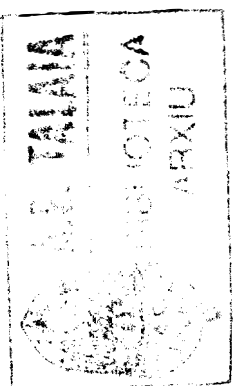
9 de maig de 1999

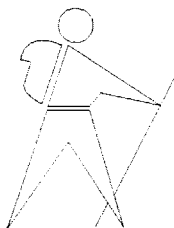
HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	6	h
Gósol. Esmorzar.	9	h
Inici de l'etapa.	9.30	h
Prat Prealpí. Reagrupament.	10.15	h
	10.25	h
El Collell. Reagrupament.	11.15	h
	11.30	h
Coll de la Bauma. Reagrupament.	13	h
	13.10	h
Murcurols. Dinar.	14.25	h
	15.30	h
Puig de la Baga.	16.05	h
Visita.	16.15	h
Càmping de Bastareny.	17.10	h
Sortida cap a Vilanova.	17.30	h
Vilanova i la Geltrú.	20.30	h
Tot depèn dels kemakus		

Notes.-

- ** Esmorzarem a Gósol, a Cal Francisco (a l'entrada del poble) i dinarem pel camí, a Murcurols. **Cal portar el dinar a la motxilla.**
- ** On dinarem no hi ha aigua; cal agafar-ne al coll de la Bauma.
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

EL CAMÍ DELS BONS HOMES GR-107

**3a Etapa : GÓSOL - COLL DEL TORN - COLL DE LA BAUMA
COLL DE LA BENA - MURCUROLS - RIU BASTARENY - ~ BAGÀ**

9 de maig de 1999

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

Horari	
Parcial	Total
0.00	0.00

Gósol. Plaça Major (1423 m). Se surt de la plaça pel carrer Picasso. L'Ajuntament ens queda a la dreta. Una mica més endavant es gira pel primer carrer a l'esquerra fins a la Plaça Agustí Pere i Pons, on hi ha una font i un safareig públic. Enfilem el carrer Cerdanya.

0.06	0.06
------	------

El carrer encimentat s'acaba i continuem pel camí de terra.

ATENCIÓ: Passats uns 25 ~ 30 m deixem el camí i agafem un trencall rocallós a la dreta. Bones vistes de Gósol i del Cadí.

0.19	0.25
------	------

Deixem el camí principal i agafem el trencall de la dreta, sempre amunt. Hi ha una marca groga del parc natural del Cadí-Moixeró en una pedra del camí.

0.4	0.29
-----	------

Arribem al torrent dels Escanagats i, passats uns metres, desemboquem a la pista que cal continuar a la dreta i amunt fins a l'àrea de pícnic de Font Terrers (1640 m).

Ens dirigim cap a una tanca de fusta que passem per la seva dreta, enllaçant immediatament amb un senderó herbós que puja. Sota nostre i a l'esquerra ens queda una bassa que s'alimenta dels quatre brolladors de la font.

El corriol va enfilant-se a poc a poc entremig del bosc de pi negre.

0.06	0.35
------	------

ATENCIÓ: Poc abans d'arribar a la torrentera de la Coma dels Caners deixem la direcció que

portàvem i girem a l'esquerra, creuant el torrent cap a un corriol pujador que s'endinsa al bosc. Aquí ens trobem amb bifurcacions múltiples. Tota la zona és plena de corriols i desviacions del que hauria de ser un camí únic. El cas és continuar pujant. Cal estar atent als senyals del GR.

0.10 0.45

Arribem a un gran prat de característiques prealpines ja que és al voltant dels 1700-1800 m. En aquest punt es poden veure isards.

Tal com s'arriba al prat, a mà dreta es veu el massís del Pedraforca. Al nord hi ha la Serralada del Cadí, més concretament el pic de Costa Cabirolera.

0.10 0.55

Travessem el prat en direcció est. El GR creua un pas entre les roques que ens porta a un prat. Cal seguir en la mateixa direcció que portàvem. Seguim mantenint la cota pel llom de la muntanya. A l'esquerra ens queda la vall.

Travessem un seguit de torrenteres i canals que baixen del pic de la Roca Roja (2034 m) que tenim just a sobre.

0.37 1.32

Arribem a un pal indicador. Seguim amunt cap a la dreta fins que ens trobem amb una pista forestal.

0.03 1.35

El Collell (1840 m). Aquest coll és la divisòria d'aigües entre la conca del Llobregat i la del Segre. Pel vessant est baixa el torrent de les Mulleres, que va, pel cantó de Saldes, cap el Llobregat. Pel vessant oest del coll s'escola el riu Cernerres que desaigua al riu de Josa, afluent del Segre. La vista des del coll és privilegiada, sobretot sobre el Pollegó Superior del Pedraforca. La pista s'ajunta amb la que puja del mirador del Pedraforca.

Continuem ascendint per la nova pista cap a l'esquerra.

0.10 1.45

Coll de les Bassotes. Entre els dos colls s'ha anat mantenint més o menys la mateixa cota, encara a la divisòria entre els vessants del Segre i el Llobregat.

Els dos colls són a l'estrep del massís del Cadí que l'uneix amb el del Pedraforca. Els voltants d'aquest coll són uns grans prats. Tot i que hi ha un abeurador per a animals, no refieu de poder omplir les cantimplors. Continuem per la pista que seguíem, ara més planera.

0.20 2.05

Coll de Torn (1920 m). És el punt més alt d'aquesta pista que va de Gósol a Bagà. A partir d'aquí el camí serà sempre descendent. A la nostra dreta podem veure la Gallina Pelada, el Pedraforca i la Serra d'Ensija.

0.23 2.28

Font Cerdana (1820 m) i abeurador per a animals. Pot ser que no ragi.

0.20 2.48

La pista fa un fort revolt per introduir-se en el canal d'una torrentera seca en què, si hi hagués aigua, es formaria una cascada. És l'anomenat clot del Comabona, que baixa directament de sota el pic del mateix nom.

0.15 3.03

Coll de la Bauma (1580 m). Cruïlla de camins on hi ha un monòlit de la UEC. Agafem el camí de l'esquerra fins a una zona de pícnic on hi ha una font i una bassa. Ompliu cantimplors!!! No tornarem a trobar aigua fins després de dinar.

0.15 3.18

El camí fa un fort revolt i, en una mena de balconada, es té una bona vista sobre la vall que encara hem de davallar. Es veu fins la zona del Moixeró i la Tosa d'Alp.

Al costat del balcó, una torrentera creua el camí en un punt on hi ha una gran esllavissada del terreny.

0.17 3.35

Coll de la Bena (1460 m). Cruïlla de cinc camins. Agafem el segon camí començant a comptar per l'esquerra; és el que baixa cap a la vall fent un revolt i s'endinsa en un bosc de pi roig.

0.10 3.45

A les clarianes del bosc tenim molt bones vistes sobre tota la vall del Bastareny i les muntanyes circumdants: la serra de Moixa i el Moixeró on destaquen les Penyes Altes.

Al fons de la vall veiem les cases de Murcurols, cap a les quals ens dirigim.

0.08 3.53

Revolt pronunciat que canvia l'orientació del camí. La pista va baixant fent ziga-zaga, ara cap a l'oest.

0.08 4.01

Creuem el Rec de Murcurols.

0.06 4.07

Continuem per la pista principal deixant diversos camins i caminets a l'esquerra.

Tornem a anar direcció est.

0.05 4.12

Creuem el Rec de Murcurols per tercera vegada.

0.06 4.18

Arribem a Murcurols (1160 m), llogarret on hi ha un parell d'edificis en runes on es tanca el bestiar i una bassa.

Continuem pel camí principal, deixant Murcurols a l'esquerra. Bona vista sobre la vall i el camí que hem de recórrer.

0.07 4.25

Creuem el torrent de Prat de Rei i 3 minuts més tard arribem al collet de Murcurols (1151 m). És gairebé imperceptible però hi ha un petit canvi de rasant.

0.05 4.30

Un filat elèctric talla el camí. Deixem la tanca com estava. Vista al Puig de la Baga.

0.07 4.37

Agafem el camí de la dreta. Revolt amb una forta baixada.

0.07 4.44

Torrent del Puig (1000 m). Uns 100 metres més endavant deixem un camí a la dreta.

0.07 4.51

Deixem la pista principal i agafem el camí de l'esquerra, cap a Sant Martí del Puig.

0.03 4.54

Puig de la Baga. Hi trobem uns edificis en runes que tenen el nom de la muntanyeta en la qual es troben i és coronada per l'ermita de Sant Martí del Puig.

Tot i que el GR-107 no puja a l'ermita i es desvia cap a l'esquerra i avall per un corriol deixant les cases a la dreta, val la pena arribar-s'hi. Per anar-hi cal continuar de dret amunt a partir de l'última casa en runes. L'ermita és romànica, restaurada, d'una sola nau amb absis i creuer; el campanar, d'espadanya, consta de dos arcs. Des de dalt de l'ermita dominem tota la vall del Bastareny.

Retornem al GR i baixem per un petit camí entre boixos i arbustos.

0.10 5.04

Travessem el llit d'un rierol i desemboquem a una pista forestal ampla que cal seguir cap a la dreta. Creuem el riu Bastareny (910 m) per l'antic pont al costat de les runes del que devia ser un antic molí fariner i continuem pel camí ample. El riu Bastareny ens queda, a partir d'ara, sempre a la dreta.

0.06 5.10

La Font Nostra. Conjunt d'edificis, un dels quals és una antiga casa de colònies. Font de dos dolls d'aigua i safareig.

0.10 5.20

A la dreta podem veure la Torre de Santa Magdalena o de la Faia.

0.10 5.30

Bifurcació (860 m). Seguim la pista principal de la dreta, pel costat del riu. Mirant el riu veiem el pont de Petola, d'estil romànic i restaurat el 1996.

0.08

5.38

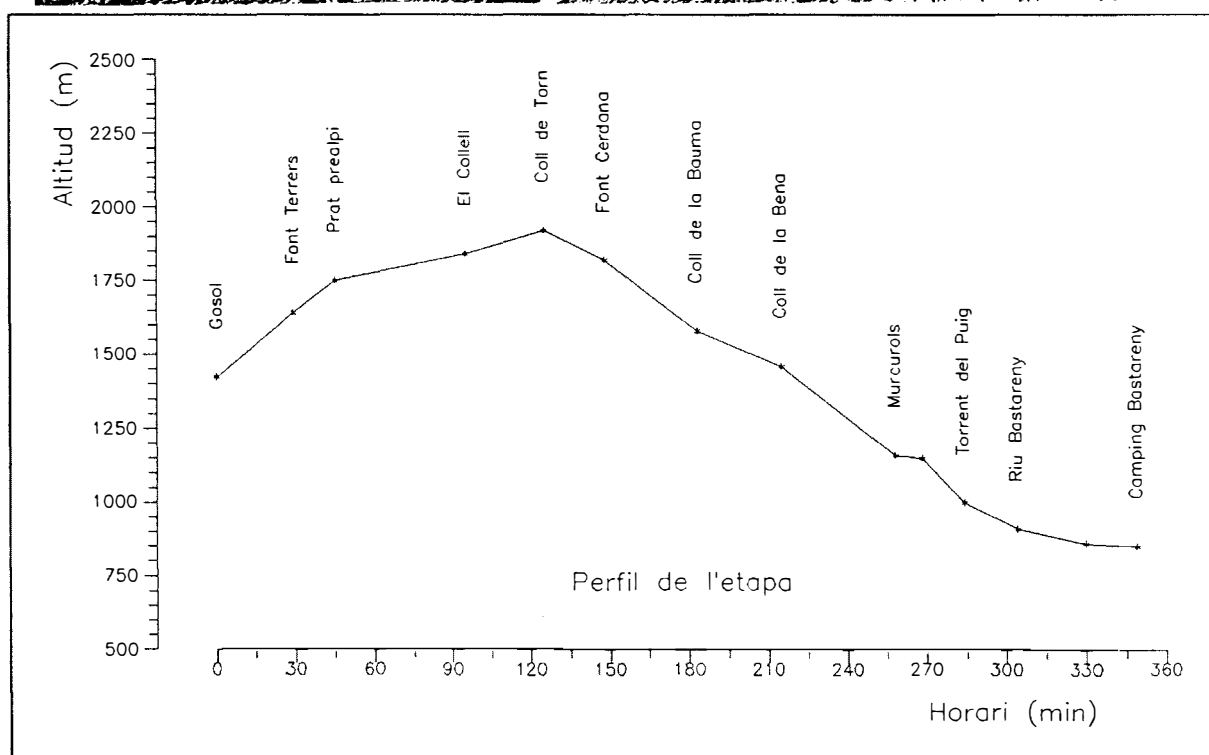
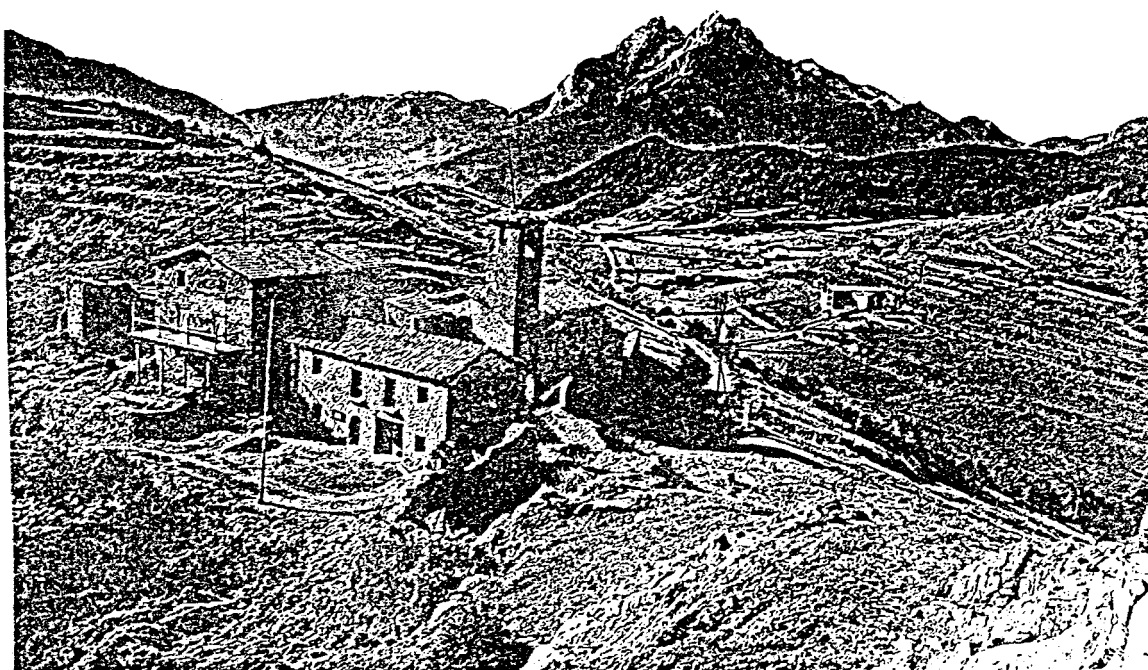
Desemboquem en una carretera asfaltada. La seguim cap a l'esquerra, sortint del límit del parc natural.

0.11

5.49

Arribem al càmping Bastareny. Autocars

Equip de ruta: Marga Carbonell, Judit Català, Carles Garciapons, Nati Salvador

GÓSOL

El municipi de Gósol, de 55.49 km² d'extensió, és situat a l'extrem nord-oest de la comarca del Berguedà, al límit amb la de l'Alt Urgell per la banda nord-nord-oest (límit amb el terme municipal de Josa de Cadí i el seu agregat de Tuixén) i amb la comarca del Solsonès per la banda oest-sud-oest (terme municipal de la Coma i la Pedra) i sud (terme de Guixers). Per la banda est i sud-est resta unit al Berguedà a través dels extensos límits amb Saldes i toca també brevíssimament el terme municipal de Fígols, per la banda del vessant occidental de la Gallina Pelada (2307 m).

El terme municipal és limitat, al nord-est, per les serres que davallen de les collades del Teuler i del Verdet; al nord, pel coll de Font Terrers i el Castell de Termes; i a l'oest, per Cloterons, les Costasses, els cingles de Costafreda i el coll de Mola, així com la serra del Verd, bellíssima pels seus boscs de pins i pels seus pasturatges, i el Portell de l'Os. Al sud, hi ha el Gall d'Urdet i, al sud-est, la Gallina Pelada, que és el punt més alt de la serra d'Ensiya. Finalment, a l'est, s'alça el Pedraforca. En aquesta zona així enclotada es forma l'Aigua de Valls, amb aportacions de diversos torrents que davallen del Pedraforca, de la serra del Verd i d'altres elevacions, que davalla cap al Solsonès, on conflueix amb el Cardener a Aigüesjunes.

El poble de Gósol és situat a 1423 m d'altitud, en una vall coberta de prats i conreus, i voltada pertot arreu de muntanyes elevades, nevades durant molts mesos de l'any. El seu nom ja apareix esmentat en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell, l'any 839, i, a mitjan segle X, ja és esmentat el castell de Gósol.

Entre els edificis més notables de Gósol hi ha l'església parroquial, dedicada a l'Assumpció de la Mare de Déu i consagrada l'any 1892 i la Casa de la Vila, de construcció recent. Fora del poble, al turó immediat, hi ha les ruïnes de l'antiga església parroquial, que havia estat la del castell, Santa Maria del Castell de Gósol, construïda a mitjans segle XI; era de grans dimensions i tenia una sola nau, coberta amb volta de mig punt i molt austera. Al costat de la nau s'alça un robust campanar de torre, de planta quadrada. Se'n conserva una imatge romànica de la Mare de Déu que és actualment al Museu d'Art de Catalunya; és una talla de fusta policromada que data del segle XII, romànica, que representa la Mare de Déu, asseguda en un tron i amb el Fill a la falda.

Dins el terme municipal de Gósol cal assenyalar l'ermita de Santa Margarida, situada cap a la meitat de la pujada del coll de la Mola, en el camí de Tuixén. També cau dins el terme l'església de Santa Eulàlia de Bonner, bonic i senzill edifici romànic format per una nau coberta amb volta de mig punt i acabada per un absis, actualment esfondrat. L'edifici fou totalment sobrealçat i té una porta d'entrada a migjorn, coberta amb un arc de mig punt adovellat.

El municipi de Gósol inclou també els llogarets de Sorribes, format sobre la vall de l'Aigua de Valls, amb una dotzena de cases i actualment molt poc habitat, i Moripol, Vilacireres i Bonner, avui en procés d'abandonament gairebé total.

* * * * *

GISCLARENY

El terme municipal de Gisclareny, de 36.75 km² d'extensió, situat al nord-oest del Berguedà, comprèn la vall alta del Bastareny i una bona part del vessant esquerre del riu de Saldes. Aquest riu forma el límit meridional del terme i el separa dels termes municipals de Saldes i Vallcebre. Per la banda est i nord-est, Gisclareny limita amb Bagà; pel nord amb la Baixa Cerdanya, termes de Bellver i Montellà, i per l'oest limita amb un enclavament de Bagà i el terme de Saldes.

El terme de Gisclareny inclou, pel nord, una part de la serra del Cadí, pic de Comabona i coll de Tancalaporta, amb el vessant meridional de la serra de la Moixa, amb altituds que oscil·len entre els 2000 i els 2500 metres d'altitud. Per la banda sud inclou també una bona part de l'anomenada serra de Gisclareny, partió d'aigües entre les conques del Bastareny i el riu de Saldes, d'una elevació més modesta, entre 1000 i 1600 metres.

El poble de Gisclareny, que es troba bastant a prop del límit meridional, a 1339 m d'altitud, és

situat a la dreta del torrent de Gisclareny, afluent, poc després, del riu de Saldes. No és, pròpiament, un nucli, ja que la població és totalment disseminada, i en procés de ràpida disminució.

El nom de la vila de Gisclareny apareix esmentat per primer cop l'any 1051 i el lloc era, bàsicament, el castell de Gisclareny amb alguna casa pròxima. L'església parroquial de Santa Maria de Gisclareny és l'únic punt del municipi que fa de centre, ja que té al voltant dues o tres cases. És situada damunt d'un turó que domina les restants cases del poble disseminades per la vall. Es tracta d'una església romànica de planta quadrada, amb tres naus altes i estretes, separades per pilars de base rectangular. Les naus són cobertes per una volta apuntada, però els arcs laterals són de mig punt i també ho és l'arc triomfal original. La disposició de l'església s'aparta un poc del que és habitual en els temples romànics, però moltes d'aquestes diferències es deuen a reformes i afegits posteriors. L'església té, a la banda nord, un campanar de torre.

Aproximadament un quilòmetre i mig a l'oest del poble, hi ha l'església de Sant Miquel de Turbians, que havia estat parròquia. El lloc de Turbians que li donà el nom ja consta en l'acta de consagració de la catedral d'Urgell, l'any 839. L'església és romànica i té una nau única, ampla i sense absis, probablement suprimit per alguna reforma. La portalada, al mur meridional, és força elegant, amb dos arcs que descriuen una volta de mig punt amb dovelles ben tallades, i coronats per una arquivolta que té funcions de cornisa. El campanar, molt poc elevat, és una torre quadrada.

A la dreta del Bastareny hi ha l'església de Sant Martí del Puig de la Baga, que antigament havia estat parròquia i de la qual hi ha notícies des del segle XIII. Més tard fou sufragània de la de Gisclareny i, al segle XVIII, de la de Sant Miquel de Turbians. L'edifici data probablement del segle XI i és format per una nau no gaire gran, cobert amb volta de canó i acabat en un absis semicircular. L'edifici és coronat per un ample campanar d'espada. Modernament s'han afegit a l'edifici dos annexos, a banda i banda, a manera de capelles laterals.

Finalment, cal incloure també dins els monuments d'aquest terme municipal l'església de Sant Romà d'Oreis, de la qual només queden les restes. Tenia una nau única i rectangular, acabada en un absis semicircular. El conjunt és datable cap a la primera part del segle XI. Antigament l'indret on era aquesta església havia pertangut a la parròquia de Sant Iscle de Molnells. L'església és esmentada com a lloc de culte fins ben entrat el segle XV.

Prop de les fonts del Bastareny hi havia l'antic castell de Murcurols, amb una església dedicada a Santa Maria i algunes cases. El castell pertanyia al segle XIII a la família del mateix nom, que s'extingí al segle següent. Actualment amb prou feines si resten indicis del castell, prop dels quals hi ha la masia de Murcurols, al vessant dret de la vall de Murcurols, i prop de l'extens bosc o baga del mateix nom.

* * * * *

BAGÀ

Aquest municipi de l'Alt Berguedà és situat a l'extrem nord de la comarca, al límit amb la Baixa Cerdanya, on fa frontera amb els termes de Grus, Das i Alp. Al nord-est toca breument amb Castellar de N'Hug; al sud i a l'oest limita amb Gisclareny i al nord-oest breument amb Bellver de Cerdanya. I, finalment, per tres bandes, limita amb Guardiola de Berguedà, al sud, i els seus dos agregats de Brocà, est, i Gréixer, nord-oest.

El terme de Bagà té una extensió de 42.99 km²; la part principal que inclou el poble pròpiament dit, forma un extens territori de forma aproximadament quadrada, de la qual surten dos apèndixs: la capçalera del riu de Gréixer, ampla i extensa, que es projecta cap al nord-est i limita amb la Baixa Cerdanya, serra de Gréixer, el Pedró dels Quatre Batlles (2531 m), puig d'Alp, carena de Comabella fins a Puigllançada, i, un de llarg però molt estret, que s'estén fins a la serra de la Moixa, on limita breument amb Bellver de Cerdanya, i que comprèn les capçaleres del torrent de Molnells i de Galigans.

El territori inclou dues valls: la del Bastareny i la del riu de Gréixer. El primer riu neix uns quatre quilòmetres a ponent de la vila, dins el terme de Gisclareny, i abans d'arribar a la vila rep, per l'esquerra, el riu de Gréixer i, a l'eixida, rep per la dreta les aigües del barranc de Sant Marc.

La vila de Bagà és un nucli de cases arrezerat als peus dels darrers contraforts meridionals del Moixeró i dels rasos de Comabella, a la vora esquerra del Bastareny. El seu nucli antic conserva encara les muralles medievals, d'aspecte imponent; a la resta del poble se'n conserven fragments. La plaça Major, formada per edificis de notable antiguitat, és famosa pels seus pòrtics, curiosament rústecs.

L'església parroquial de Sant Esteve de Bagà era, originalment, fora de la vila, i existia ja al segle IX. Quan Bagà es convertí en capital de la baronia de Pinós, hom decidí de construir una nova església, amb la mateixa advocació; l'any 1330 hom ja hi treballava activament. El nou edifici, de base encara romànica, puix que té una planta que respon a l'esquema romànic de tipus basilical, consta d'una gran nau central coberta per una volta de pedra ja molt apuntada. La nau acaba en un absis que conserva per dins la forma semicircular. L'estiu del 1339 fou inaugurat però les obres es perllongaren fins al 1372 i, interrompudes, foren finalment liquidades cap al 1435. Posteriorment hi foren fets nombrosos afegits, que desfiguraran el caràcter de l'obra inicial.

El dia 25 de juny de 1753, dilluns de l'octava de Corpus, es produí un incendi dins de l'església que destruï tots els altars. La reconstrucció del temple s'inicià molt aviat, i hi foren afegits elements barrocs (motllures, cornises, afegits de guix, etc.) que enlletgiren i desnaturalitzaren encara més l'interior i l'exterior de l'edifici. Modernament ha estat restaurada i aquesta restauració ha posat al descobert la magnífica talla de pedra amb què fou edificada. Aquesta església conserva una creu-reliquiari bizantina que probablement data del segle X i que té inscripcions en lletres gregues als braços i enmig del tronc.

El terme municipal de Bagà inclou també el llogaret i antiga quadra de Rigoréixer, a l'esquerra del riu de Gréixer; el veïnat de Terradelles, molt pròxim al límit meridional del terme amb Guardiola de Berguedà, i l'antic terme de Sant Joan d'Avellanet. En aquest darrer es conserva l'antiga església parroquial de Sant Joan d'Avellanet, edifici notable d'estil romànic, situat a uns tres quilòmetres de Bagà, prop de la pista que duu d'aquesta població a Gisclareny. Consta d'una sola nau, acabada en un absis sensiblement més baix que la nau i una mica més estret que aquesta que correspon a la part més antiga de l'edifici.

També poden destacar-se la capella romànica de Santa Fe de Quer, situada en una elevació, a la dreta del Bastareny, i des de la qual hom pot gaudir d'una vista molt bella, i el santuari de Paller, al nord-est de Bagà, construït a partir del 1747 en substitució d'un antic santuari construït a la masia de Paller de Dalt i que estigué en ús fins al segle XVIII. El santuari actual és prop de la font dels Banyadors (se n'ha dit també de Santa Maria dels Banyadors), l'aigua de la qual tingué fama de miraculosa.

BIBLIOGRAFIA

- ## El Camí dels Bons Homes.
Topogua de la ruta dels càtars. GR-107
Altair. Barcelona (1998).
- ## El Berguedà.
Mapa comarcal de Catalunya (14). Cartografia escala 1:50.000
Institut Cartogràfic de Catalunya. Barcelona (1994).
- ## Serra del Cadí. Pedraforca.
Guia cartografica escala 1:25.000
Editorial Alpina. Granollers.
- ## Moixeró. La Molina. Masella.
Guia cartografica escala 1:25.000
Editorial Alpina. Granollers.

